

Мм

Урок 7, 6 клас

Тема уроку:

Хорова духовна музика: меса, літургія, хоровий концерт, реквієм.

*Підготувала
вчитель музичного мистецтва
Росяк Оксана Михайлівна*

Урок 7, 6 клас.

Тема 2. Жанри хорової музики.

Тема уроку. Хорова духовна музика: меса, літургія, концерт, реквієм.

Мета уроку. Ознайомити здобувачів освіти з поняттями “меса”, “літургія”, особливостями хорового концерту; з творчістю композитора Д. Бортнянського. Поглибити знання про хор, типи хорів, спів *а капела*. Розвивати вміння розпізнавати на слух звучання різних хорів, звучання тембрів співочих голосів та манери вокального співу. Virізняти жанр духовної музики серед інших хорових жанрів. Формувати креативні, комунікативні якості особистості здобувачів освіти та вокально-хорові навички. Виховувати інтерес до духовної хорової музики та її творців.

Формувати ключові компетентності Нової української школи:

- *Спілкування рідною/державною мовою*: обговорення, аналіз музичних творів;
- *Математична компетентність*: застосування обчислювальних умінь упродовж уроку, відтворення ритмічної схеми пісні на уроці та вдома (за бажанням);
- *Компетентність здорового життя*: організація правильної співацької постави.

Очікувані результати:

Знаннєвий компонент:

Здобувачі освіти: знають що таке духовна хорова музика та її різновиди; вміють virізняти жанр духовної музики серед інших жанрів хорової музики.

Діяльнісний компонент:

Здобувачі освіти: характеризують прослуханий музичний твір Д.Бортнянського “Хоровий концерт № 15” виконують пісню “Під блакитним небом” І Кириліної; створюють ритмічні схеми під час розучування пісні.

Ціннісний компонент:

Здобувачі освіти: визначають власні емоції від сприйняття творів, які прозвучали на уроці.

Музично-дидактичний матеріал:

- “Будинок під блакитним небом” сл. В. Орлова, муз. І. Кириліної
- Д. Бортнянський . Хоровий концерт № 15 (І частина)

Тип уроку: урок вивчення нового матеріалу.

Музично-технічне забезпечення і оснащення уроку: музичний інструмент -баян, ноутбук, інтерактивна дошка; Музичне мистецтво: підруч. для 6 кл. загальноосвіт. навч. закл./ Л. М. Масол, Л.С. Аристова.- Харків: СИЦІЯ, 2014.-160 с.: іл.; портрети композиторів М. Березовського, А. Веделя, Д. Бортнянського, зображення храму і ікона “Терновий вінець Ісуса Христа”, опитувальні картки для роботи у парах

Хід уроку.

1. Організаційний момент.

Музичне вітання. Створення емоційної атмосфери.

2. Мотивація навчальної діяльності.

(На фоні духовної музики учитель читає вірш)

Душа блаженно завмирає,
Тихіше, люди, ХОР, співає.
Не має значення, то хор столичний,
Чи наш сільський, простий і звичний.
Хор – це об’єднання, громада,
Порив душі, цвітіння саду.
Чудова пісня з серця лине,
Хто любить спів, той хор не кине.
Співайте, люди, хор любіте,
І будьте завжди яко діти.
Душа блаженно завмирає,,
Тихіше, люди, ХОР співає...

Автор: Генріх Акулов

1. Актуалізація опорних знань.

Вправа “Закінчи речення”

- ☐ Музичні твори, призначені для хорового виконання, це -... (*хорова музика*).
- ☐ Хоровий спів буває одноголосий і... (*багатоголосий*).
- ☐ Хоровий спів буває з музичним супроводом або без нього, це спів - ... (*а капела*).
- ☐ Хори бувають жіночі, чоловічі, дитячі і -... (*мішані*).
- ☐ Де може звучати хор? (*відповіді учнів*)

2. Повідомлення теми, мети уроку.

Учитель. Зверніть увагу на цю величну споруду (*діти споглядають зображення церкви-будівлі*). Зазвичай в них стоїть тиша. Але бувають дні, коли вони аж до склепінь наповнюються надзвичайними звуками. З давніх-давен церковний храм був храмом музики. Музика навіртала душі і почуття вірних до

Бога краще, ніж слово. Адже для багатьох простих людей слова молитов не завжди були зрозумілі. Інша справа - музика, за допомогою якої серця людей в єдиному пориві зверталися до Бога.

Сьогодні ми поговоримо про розвиток духовної хорової музики в Україні.

4. Вивчення нового матеріалу.

Учитель. Професійне хорове мистецтво відоме з часів **Стародавньої Греції**. Воно здавна було невід'ємною частиною відправлення **релігійних культів**. Перші співочі школи засновано в **Римі** (V століття) .

Хорова музика в Україні розвивалася у тісному зв'язку з церквою. У церкві **східного обряду** хоровий спів практикується без супроводу музичних інструментів, внаслідок чого українська церковна хорова музика була й довгий час залишилася музикою для хору **a capella**. Надзвичайно важливою подією в музично-культурному житті було впровадження багатоголосся в хоровий церковний спів (**чотириголосся**).

Літургія - жанр духовної хорової музики, що виконується а капела.

Головне богослужіння в католицькій церкві західного обряду називається **месою**. Вона виконується хором у супроводі музичного інструмента **органа**.

Меса - жанр духовної хорової музики, багаточастинний хоровий твір, написаний на духовний текст і виконується хором у супроводі музичного інструмента органа.

У другій половині 18 століття на зміну **партесному співові** приходить новий жанр **духовного хорового циклічного концерта**, що в професійній музиці письмової традиції знаменує перехід від естетики **Бароко** до естетики **Класицизму**. З'являється нове покоління композиторів церковної хорової музики: **Максим Березовський**, **Дмитро Бортнянський** та **Артем Ведель**.

4.Сприйняття та інтерпретація творів мистецтва. Ікона «Терновий вінець Ісуса Христа». Дмитро Бортнянський. Хоровий концерт №15.

Музична спадщина Дмитра Бортнянського величезна. Він створив 6 опер на італійські лібрето, понад 100 хорових творів, літургійні співи та багато іншого. Церковно-вокальний стиль Бортнянського є вершиною музичного мистецтва доби бароко.

Основою творчості Дмитра Бортнянського є традиції української духовної музики, хорового літургійного співу українських православних церков. Твори композитора сповнені інтонаціями народних пісень, церковних кантів, мелодіями багатоголосого українського церковного співу та кобзарського мистецтва. Усе це, поєднане із західноєвропейськими традиціями, зокрема італійськими, витворив неповторний стиль творів Бортнянського, інтерес до яких не згасає і в наш час.

Духовний концерт №15 “Прийдіте воспоем” - один з найкращих творів у хоровій спадщині композитора. Він складається з трьох контрастних частин.

Хоровий концерт - жанр духовної хорової музики; багаточастинний акапельний твір, в основі якого лежить зіставлення співацьких голосів (партій).

Ознайомтеся із портретом композитора у підручнику на сторінці 45.

- ☐ Порахуйте, скільки років прожив композитор? (74 роки)
- ☐ Скільки хорових концертів написав композитор, якщо у його доробку - 35 чотири голосних і 10 восьми голосних хорових концертів? (45)

Прослухайте Хоровий концерт №15 Дмитра Бортнянського і розгляньте репродукцію ікони “Терновий вінець Ісуса Христа.

- ☐ Подумайте: чи співзвучний образ картини з образом хорового концерту? Чому?
- ☐ Охарактеризуйте загальний характер музики першої частини? (робота з таблицями “Словесно-образні характеристики музики).
- ☐ Які почуття, спогади викликала у вас музика Хорового концерту Д. Бортнянського?
- ☐ Яке враження справила на вас музика?

5.Слухання та розучування пісні ***І. Кириліної “Будинок під блакитним небом”.***

Учитель. Послухайте пісню. І. Кириліної “Будинок під блакитним небом” та розгляньте картину.

☐ Чи співзвучна вона пісні за змістом і настроєм?

План розучування пісні:

- визначення структури мелодії;
- визначення руху мелодії кожної фрази;
- по-фразова робота над ритмічним малюнком пісні;
- розучування мелодії пісні по фразах;
- фразування, нюансування кожної фрази;
- об’єднання фраз у куплет, приспів;
- робота над художнім образом пісні.

6. Підбиття підсумків уроку.

Робота в парах. Завдання: підкресли правильні відповіді.

1. Автором Хорового Концерту №15 є:
 - a) М. Березовський;
 - b) Д. Бортнянський;
 - c) А. Ведель.
2. Практикується хоровий спів без супроводу у церквах:
 - a) східного обряду;
 - b) західного обряду.
3. Хоровий концерт, як жанр духовної хорової музики складається з:
 - a) I частини;
 - b) II частин;
 - c) III частин.
4. Познач те, що належить до особливостей жанру хорового концерту.
 - a) а капела;
 - b) одночастинний твір;
 - c) духовна музика;
 - d) багаточастинний твір;
 - e) світська музика;
 - f) контрастність частин.

7. Домашнє завдання.

Поміркуйте, яке значення жанрів духовної хорової музики в сучасній культурі, зокрема в житті людини.

8. Використана література.

1. Музика: Дит. Енцикл./ Авт.-упоряд. А. С. Кленов; - К.: Школа, 2005.-367 с.: іл. - (Я пізнаю світ).

2. С. Й. Лісецький. Українська музична література для 4-5 класів ДМШ; - Київ.: "Музична Україна", 1991. - 142 с.

3. Хоровий концерт.

https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A5%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%B9_%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%86%D0%B5%D1%80%D1%8